

Analüüside nimetused ELMÜ terminoloogia töögrupi soovitus

Analüüsidel on ELMÜ ja TEHIKu hallatavas andmebaasis 3 ametlikku nimetust:

1. T lühend: ELMÜ terminoloogiagrupi kinnitatud lühend
2. Kasutatav nimetus: ELMÜ terminoloogiagrupi kinnitatud nimetus kasutamiseks LIS-s, TISi digiloos, saatelehtedel jms.
3. T nimetus: ELMÜ terminoloogiagrupi kinnitatud täisnimetus, selgitus

Analüüsi nimetus sisaldab:

- analüüdi nimi;
- materjal vastavalt TEHIKu loendile „Proovimaterjali tüüp meditsiinilaborites“;
- meetodika, kui erinevate meetodikate tulemused ei ole võrreldavad.

Analüüsipaneel (sisaldab komponentanalüüse) on märgitud paneelina.

Erinevate analüütide segu (nt allergeenid), mis saab ühe ühise vastuse on tähistatud sõnaga „segu“.

Analüüsi nimetustes ei kasutata reeglina sõnu „määramine“, „uuring“, „analüüs“, „kontsentratsioon“, „sisaldus“ jmt.

T lühend

- a. Üldiselt ingliskeelne, eelistatult rahvusvaheline üldtunnustatud lühendvorm, mikroskoopia parameetrid võivad olla eestikeelsed.
- b. Materjali tähistamiseks kasutatakse materjali lühendit vastavalt TEHIKu loendile „Proovimaterjali tüüp meditsiinilaborites“.
  - Seerumit ja plasmata ei eristata, kasutatakse ühist lühendit S,P (kui analüüti on võimalik määrata mõlemast materjalist)
  - Mitut erinevat materjali tähistatakse tähisega XXX

T lühend	Kasutatav nimetus	T nimetus
XXX-C trachomatis DNA	Chlamydia trachomatis DNA	Chlamydia trachomatis DNA täpsustamata materjal

- c. Vajadusel lisatakse ühik: väljendamiseks suhtarvu (%) või kui samal analüüdil on erineva ühikuga algandme kanne eelnevalt olemas

S,P-Lp(a) (mg/L)	Lipoproteiin a (mg/L)	Lipoproteiin a seerumis/plasmas (mg/L)
------------------	-----------------------	--

- d. Analüüsipaneeli tähistatakse sõnaga „panel“, v.a üldtunnustatud lühendites (nt CBC)

S,P-CTD IgG panel IB	Süsteemsete sidekoehaiguste IgG paneel (IB)	Süsteemsete sidekoehaigustega seotud IgG seerumis/plasmas (paneel, immunoblot)
----------------------	---	--

- e. Kinnitavaid analüüse tähistatakse lühendiga „conf“

S,P-HSV1,2 IgM conf	HSV1,2 IgM (kinnitav)	Lihtherpesviiruse 1. ja 2. tüübi vastane IgM seerumis/plasmas (kinnitav uuring)
---------------------	-----------------------	---

- f. Vajadusel lisatakse meetodika lühend

S,P-cTnT POCT	Troponiin T (POCT)	Troponiin T (kardiaalne) seerumis/plasmas (POCT)
---------------	--------------------	--

- g. Vajadusel märgitakse kvalitatiivsed analüüsid lühendiga QL (kui enamasti määratakse analüüti kvantitatiivselt).

S,P-EtOH QL	Etanool QL	Etanool seerumis/plasmas (kvalitatiivne)
-------------	------------	--

- h. Kvantitatiivsed antikehade analüüsid märgitakse lühendiga QN. Kvantitatiivsel analüüsil on alati ühik, v.a analüütide suhetel.

S,P-ACLA IgG QN	ACLA IgG QN	Kardioliipiinivastase IgG hulk seerumis/plasmas
-----------------	-------------	---

- i. Analüütide suhetes on näidatud mõlemad komponendid.

CSF-Alb/S-Alb	Liikvori- ja seerumialbumiini suhe	Liikvori- ja seerumialbumiini suhe
---------------	------------------------------------	------------------------------------

- j. Antikehade tiiter märgistatakse lühendiga „titr“.

S,P-ANA IgG titr	ANA IgG tiiter	Tuumavastase IgG tiiter seerumis/plasmas
------------------	----------------	--

- k. Sõeluuringuid märgitakse sõnaga „screen“.

St-Hb screen	Peitveri roojas (sõeluuring)	Peitveri roojas (sõeluuring)
--------------	------------------------------	------------------------------

- l. Tõlgendusanalüüsid märgitakse lühendiga „interpret“.

- m. Allergiaanalüüside lühendites kasutatakse rahvusvahelist allergeenide numeratsiooni.

Kasutatav nimetus

- a. Kompromiss lühendi ja täisnimetuse vahel, enamasti eestikeelne, kasutatakse üldtuntud lühendeid (Ab, Ag jne).

S-Leptospira Ab	Leptospira Ab	Leptospira-vastased antikehad seerumis
-----------------	---------------	--

- b. Proovimaterjal lisatakse nimetuse lõppu, v.a seerum/plasma, veri ja täpsustamata materjal, mis jäetakse välja toomata.
- c. Ühik, meetodika, kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed analüüsid tuuakse välja analoogselt T lühendile. Ühik ja meetodika pannakse sulgudesse.
- d. Analüüsipaneele tähistatakse sõnaga paneel.
- e. Kinnitavaid analüüse tähistatakse „(kinnitav)“.
- f. Sõeluuringuid märgitakse „(sõeluuring)“.
- g. Tõlgendusanalüüsid märgitakse „(tõlgendus)“.

T nimetus

- a. Eestikeelne täisnimetus, kõik lühendid kirjutatakse reeglina lahti.
- b. Nimetusele lisatakse kõik materjalid, k.a seerum/plasma, veri, täpsustamata materjal.
- c. Analüüsi lisainfo vastavalt T lühendi ja kasutatava nimetuse all kirjeldatule.
- d. Paneel-, kinnitava ja sõeluuringu tähistus ja meetodika lisatakse sulgudes.
- e. Kvantitatiivsed antikehade analüüsid väljendatakse hulvana.
- f. Allergiaanalüüside puhul eristatakse analüsaatoril ja ribal tehtud (immunoblot) analüüse.

S,P-e5 IgE	Koera kõõma IgE	Koera kõõma vastane IgE seerumis/plasmas
S,P-e5 IgE IB	Koera kõõma IgE (immunoblot)	Koera kõõma vastane IgE seerumis/plasmas (immunoblot)

- g. Geneetiliste uuringute (pärilike haiguste ja kasvaja markerite molekulaardiagnostika, kromosoomiuuringud) nimetustes tuuakse võimalusel välja haiguse (sündroomi) nimetus ja lühend, määratav mutatsioon/muutus, meetodika

B-PAH MLPA	Fenüülketonuuria (PKU) - PAH geeni mutatsioonid (MLPA)	Fenüülketonuuria (PKU) - PAH geeni mutatsioonid (MLPA)
------------	--	--

- h. Geenipaneelide puhul, kui määratavaid mutatsioone on palju, siis loetletakse mutatsioonid üles ainult täisnimetuses, lühendis ja kasutatavas nimetuses märgitakse mutatsioonide hulk arvuliselt

B-HNPCC polyposis genes (18) NGS	Lynchi ja polüpoosi sündroom - geenimutatsioonide paneel (18 geeni, NGS)	Lynchi ja polüpoosi sündroom - APC, BMPR1A, CDH1, CHEK2, ENG, EPCAM, FLCN, MLH1, MLH3, MSH2, MSH6, MUTYH, PMS1, PMS2, PTEN, SMAD4, STK11, TP53 geenide mutatsioonid (NGS)
----------------------------------	--	---

Mikrobioloogilised analüüsid

- a. Külvidel üldjuhul materjali ei näidata, materjali lühend XXX. Kui on spetsiifiliselt ainult ühest materjalist külv, siis võib materjali lisada.

XXX-Aerobic culture	Aeroobne külv	Aeroobne külv
---------------------	---------------	---------------

- b. Bactec/BacAlert külvisüsteemide analüüse nimetatakse automatiseeritud külvideks

XXX-Automated anaerobic culture	Automatiseeritud anaeroobne külv	Automatiseeritud anaeroobne külv
---------------------------------	----------------------------------	----------------------------------

- c. Mikroobi perekonna nimi kirjutatakse lühendina (esimene täht punktita) T lühendis. Pikalt kirjutatakse kasutatavas nimetuses ja T nimetuses. Kursiivi ei kasutata.

XXX-C diphtheriae culture	Corynebacterium diphtheriae külv	Corynebacterium diphtheriae külv
---------------------------	----------------------------------	----------------------------------

- d. Mikroskoopia analüüse nimetatakse vastavalt labori infosüsteemis rakendatud seadistusele: paneeliks, kui LIS-s on mikroskoopiaanalüüsi all teised analüüsid, mis saavad igaüks eraldi vastuse vastavalt sellele, mida analüüsil nähti,

XXX-Gram-m panel	Mikroskoopia (Gram)	Täpsustamata materjali mikroskoopia (paneel, Gram)
XXX-Gramnegatiivsed kokid	Gramnegatiivsed kokid	Gramnegatiivsed kokid
XXX-Grampositiivsed kokid	Grampositiivsed kokid	Grampositiivsed kokid

või lihtanalüüsiks, kui antakse vaid üks kirjeldav tekstvastus kõige nähtuga

XXX-Gram-m	Mikroskoopia (Gram)	Täpsustamata materjali mikroskoopia (Gram)
------------	---------------------	--

- e. Nakkustekitaja määramisel mikroskoopiaal kirjeldatakse vajadusel eraldi analüüs

St-Entamoeba sp.-m	Entamoeba sp.	Entamoeba sp. mikroskoopia roojast (formaliineeter)
--------------------	---------------	---

- f. Antibiootikum tundlikkuse analüüside materjaliks on isolaat (Is), kasutatakse ainult T lühendis.

Is-Amoxicillin Disc	Amoksiitsilliin Disk	Amoksiitsilliin Disk
---------------------	----------------------	----------------------

Antibiootikumtundlikkuse analüüside metoodikate märkimine on kirjeldatud allolevas tabelis

T-lühend	Kasutatav/T nimetus	Ühik/vastusekoodistik	Selgitus
Is-Ertapenem Disk	Ertapeneem Disk	T/M/R	Agar diffusion
Is-Ertapenem Grad	Ertapeneem Grad	mg/L	Gradient strip
Is-Ertapenem MIC	Ertapeneem MIK	mg/L	MIC
Is-Ertapenem	Ertapeneem	T/M/R	arvutuslik

Väljatoodud metoodikad:

APEX – geenikiip

CDC – komplemendist sõltuv lümfotsütotoksiline meetod

ELISA – ensüüm-immuunsorbtsioonmeetod

Fc – voolutsütomeetria

FISH – fluorestsentsiga *in situ* hübriidatsioon

GC/MS – gaasikromatograafia/mass-spektromeetria

gen – mikroobi antibiootikumtundlikkuse määramine geneetiliste markerite alusel

HPLC – kõrgefektiivne vedelikukromatograafia

IB – *immunoblot*

IIF – kaudne immunofluorestsents

m – mikroskoopia

MLPA – *multiplex ligation-dependent probe amplification*

MS/MS – tandem mass-spektromeetria

NGS – järgmise põlvkonna sekveneerimine

POCT – patsiendilähedane (vastaval seadmel tehtud analüüs)

qPCR – kvantitatiivne polümeraasi ahelreaktsioon

reanalysis – täiendav andmeanalüüs

seq – sekveneerimine

strip – ribaanalüüs

xMAP – Luminex tehnoloogia

Dokumendi kuupäev

28.08.2018